

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

WUG TWEDE GOLF (SG_R3_BPO_05)

KNOKKE-HEIST

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied WUG Tweede Golf de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)

indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);

2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)

indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;

3. Optie C - vrijwaren van bebouwing

indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief "Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden" in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

BIJLAGEN

- Fiche signaalgebied [WUG 2de Golf Knokke](#) goedgekeurd op de Algemene bekkenvergadering Brugse Polders dd. 12/11/2015

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Knokke-Heist

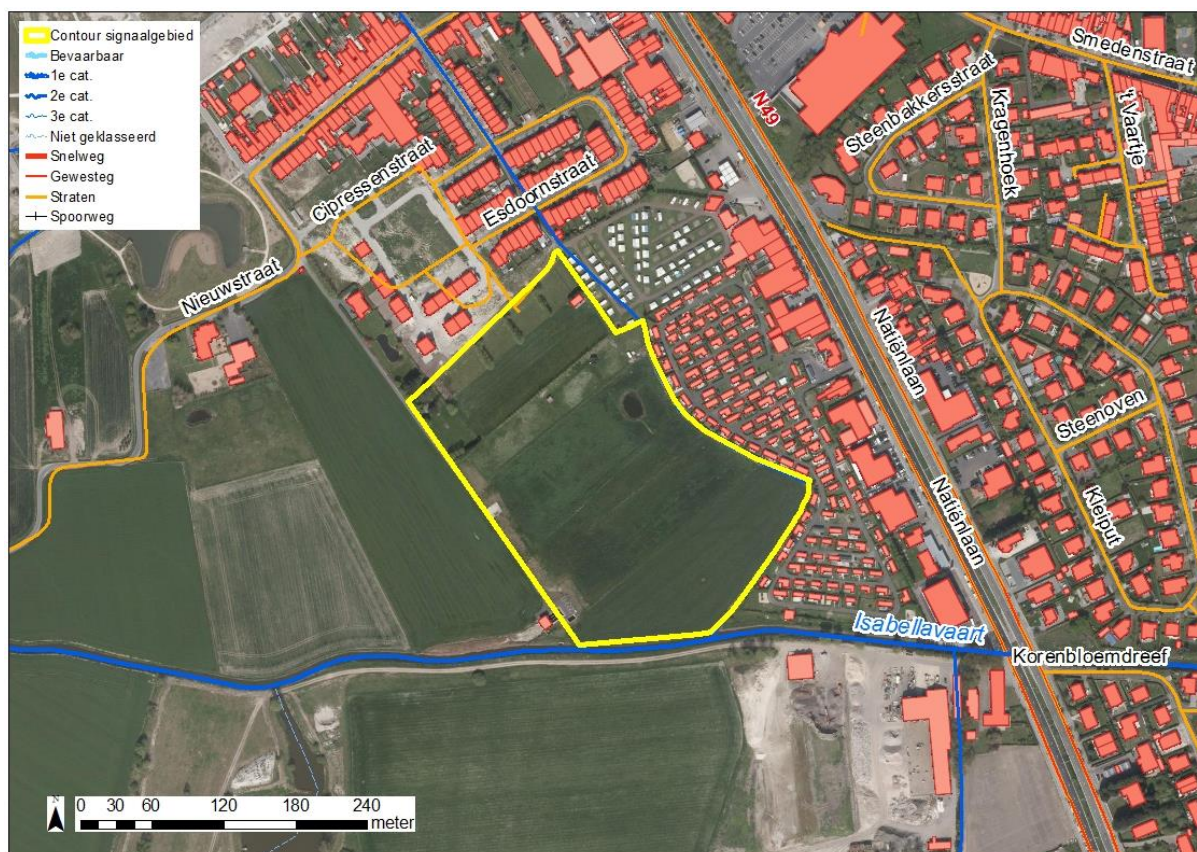
Provincie(s): West-Vlaanderen

Ligging: Het signaalgebied WUG 2de GOLF situeert zich te Knokke en ligt ten westen van de Natiënlaan en ten noorden van de Isabellavaart aanpalend aan een zijwaterloop WH.1.8.

Bekken: Brugse Polders

Betrokken waterlopen: waterloop WH.1 - VHAG= 2125 – Isabellavaart, waterloop WH.1.8 - VHAG = 2435 – afstroomgebied Leopoldkanaal

Oppervlakte: 5,76 ha

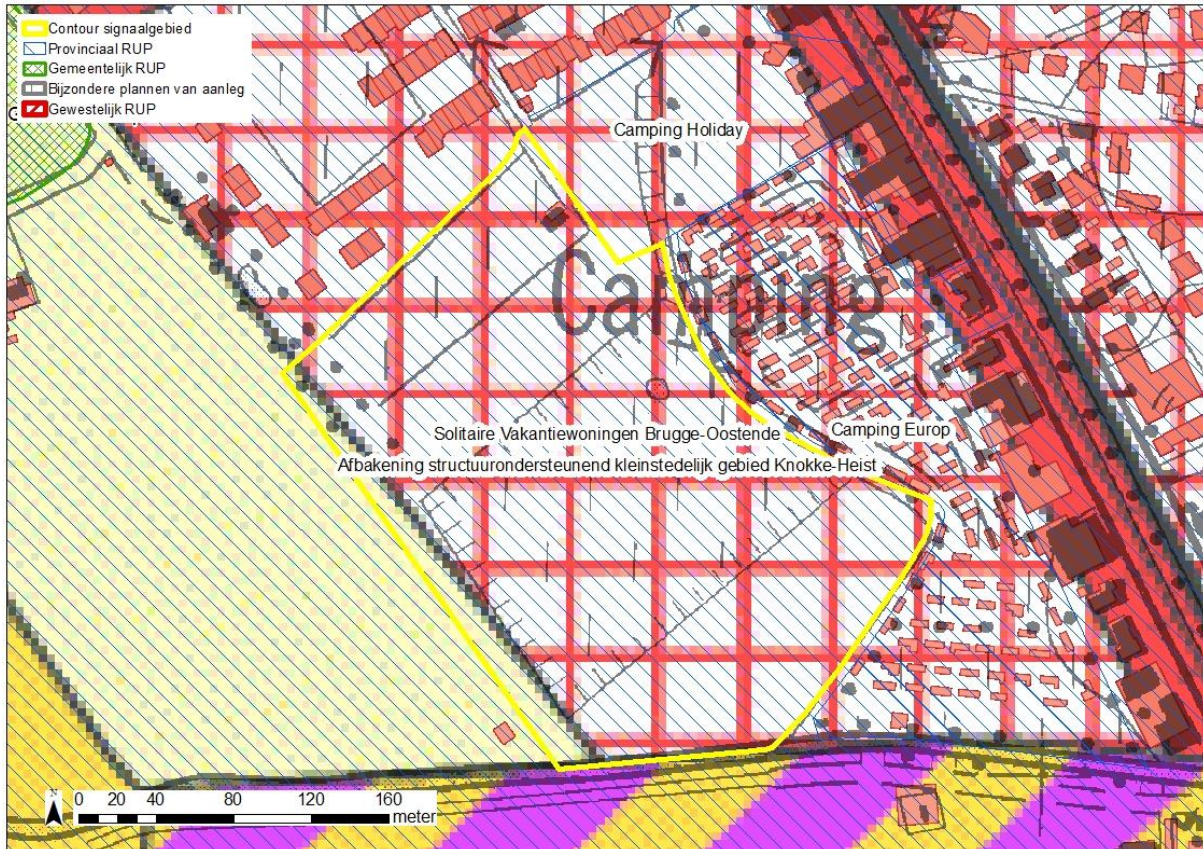
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Gelegen in woonuitbreidingsgebied.

Globale beschrijving:

Het signaalgebied is vandaag in landbouwgebruik. De iets hoger gelegen percelen worden bewerkt als akker. De percelen die iets lager gelegen zijn worden gebruikt als maaibeiden.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 12/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering Brugse Polders geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden.

Bij de afbakening van het signaalgebied werd rekening gehouden met enerzijds het gewestplan en anderzijds de lopende planologische processen. De reeds gerealiseerde verkavelingen binnen het WUG ten noorden (Esdoornlaan) en ten oosten (Natiënlaan) alsook de bestaande campingzone worden niet meegenomen.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

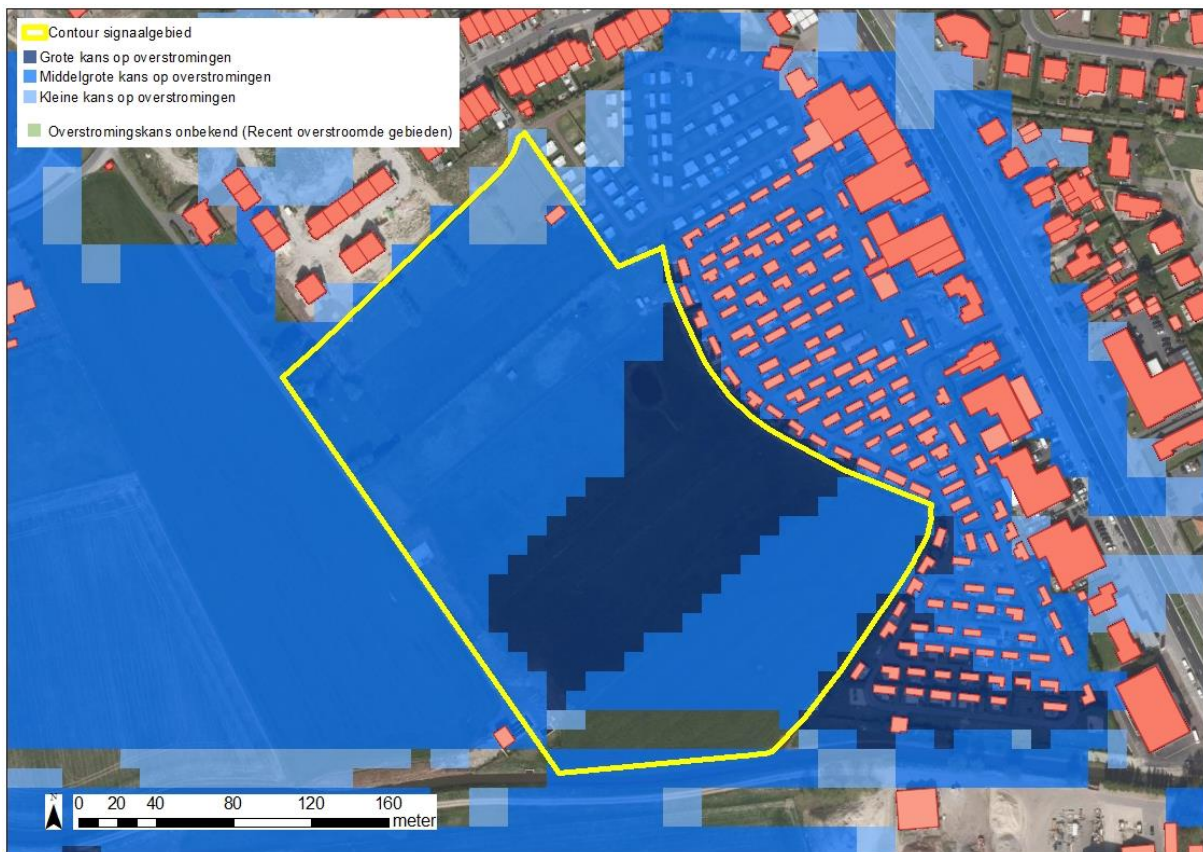
De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

Nagenoeg het volledige gebied is volgens de overstromingsgevaarkaarten gevoelig voor overstromingen. Weliswaar zijn niet alle zones met gelijke kans onderhevig aan overstroming. De zone met grote kans op overstromingen bestrijkt quasi $\frac{1}{4}$ van het signaalgebied en is min of meer centraal gelegen. Het overstroombare deel betreft een depressie ten gevolge van kleiontginningen

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de ORBP-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

Voor dit gebied is geen klimaattoets beschikbaar.

3.2 Bespreking watersysteem

Het signaalgebied ligt voor een belangrijk deel in effectief overstromingsgevoelig gebied.

In de omgeving van het signaalgebied heeft men te maken met een uitgesproken microreliëf met gradaties van hoogtes en laagtes. Er mag aangenomen worden dat de terreinen die lager gelegen zijn dan 3m TAW, plaatsen zijn waar aan winning van klei is gedaan in functie van het steenbakken. Aan de Natiënlaan was de steenbakkerij Dujardin gevestigd. Het zijn net die plaatsen die bij hoge waterstanden in de waterlopen vol lopen en komen te overstromen.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

De zone aangeduid als effectief overstromingsgevoelig werd bij karteringen in het verleden nooit geregistreerd en komt aldus niet voor in de ROG kaarten. Volgens de Oostkustpolder en de gemeente Knokke hebben er zich op beoogde plaats reeds overstromingen voorgedaan.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

Het signaalgebied is gelegen nabij de samenvloeiing van de Isabellavaart (WH.1) en een kleinere zijloop (WH.1.8) en is periodisch onderhevig aan overstromingen. De Isabellavaart mondt uit in het Leopoldkanaal. Een kunstmatig constant peil wordt nagestreefd met een streefpeil in de zomer van 1m70 TAW en in de winter van 1m30 TAW. De regeling van het peil gebeurt door een klepstuw nabij de uitmonding in het Leopoldkanaal. In uitzonderlijke omstandigheden, voornamelijk in winterperioden, komen hogere waterpeilen voor dan diegene die nagestreefd worden. Peilen van boven de 2 meter TAW op het Leopoldkanaal hebben zich in het verleden reeds meermaals voorgedaan. Bij zulke hoge peilen is afwatering naar het Leopoldkanaal van uit de Isabellavaart uitgesloten. Het terugvloeien van water uit het Leopoldkanaal richting Isabellavaart wordt vermeden door de aanwezigheid van een terugslagklep op de uitmonding.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Het is relevant te vermelden dat de Isabellavaart oorspronkelijk naar het oosten vloeiende en uitmondde in de zwingel. Met het graven van het Leopoldkanaal na de onafhankelijkheid van België, circa 1840,

werd de stroomrichting van alle waterlopen, die oorspronkelijk op Nederlands grondgebied uitmondden, omgekeerd.

In het kader van het internationaal project Zwinuitbreiding voorziet men de bouw van een noodgemaal dat bij hoogwater een deel van het water uit het stelsel van Isabellavaart, Zwinnevaart en aansluitende waterlopen, terug in oostwaartse richting zal afvoeren, richting Zwin. Met dit project beoogt men extreem hoge waterstanden, die sporadisch voorkomen, te reduceren en overstromingen beter onder controle te houden. Deze actie is ook opgenomen in het ontwerp bekkenspecifieke deel van het stroomgebied van de Schelde.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

In het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, goedgekeurd op 2/12/2004, wordt de verdere invulling van een deel van het woonuitbreidingsgebied ten zuiden van de Nieuwstraat vooropgesteld (verlengde van de Esdoornstraat). De rest van het woonuitbreidingsgebied (huidig voorstel signaalgebied) zal geschrapt worden via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RD Pag 43-44).

Het WUG is ondertussen deels ontwikkeld cfr het GRS. Er werd nog geen RUP opgemaakt ter schrapping van het resterende deel (deze denkpiste wordt verlaten - zie verder bij het voorontwerp PRUP Afbakening Kleinstedelijk gebied Knokke-Heist).

4.3 Lopende initiatieven

VOORONTWERP PROVINCIAAL RUP – AFBAKENING KLEINSTEDELIJK GEBIED KNOKKE-HEIST

Het signaalgebied is meer bepaald gelegen in plangebied 1, gesitueerd tussen de 2de golf en het woonlint en camping ten westen van de Natiënlaan. Het plangebied betreft een gebied van circa 2,6 ha en sluit aan bij het GRUP 2de golf en stadsrandbos en de campings langs de Natiënlaan.

De ontsluiting naar de Natiënlaan (N49) wordt voorzien via, de toekomstige weg naar het golfterrein net ten zuiden van de Isabellavaart. Via een nieuwe brug over de Isabellavaart is het gebied bereikbaar. In dit plangebied worden ca. 30 woonheden voorzien.

Dit gebied zal planologisch verder verfijnd worden in een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

VOORONTWERP GEWESTELIJK RUIMTELIJK UITVOERINGSPLAN 2DE GOLF EN STADSRANDBOS KNOKKE-HEIST

De plan-MER-procedure is lopende. In het gedeelte van het GRUP dat overlapt met het signaalgebied wordt het uiteinde van een driving range voorzien.

Het voorliggend plan om een tweede golf te realiseren werd in een afzonderlijke studie getoetst aan mogelijke effecten ten aanzien van het watersysteem. Volgende aanbevelingen en conclusies werden geformuleerd:

- Een eerste belangrijke focus bij een watertoets ligt op de risicozones voor overstromingen. In deze watertoets zijn duidelijke argumenten uitgewerkt en gestaafd om aan te tonen dat dit geen probleem vormt.
 - Er kan voldoende buffervolume worden voorzien binnen het golfterrein t.o.v. de huidige situatie om de situatie niet te verslechteren, integendeel zelfs te verbeteren.
 - De waterrijke gebieden en bufferzones vormen een geïntegreerd geheel binnen het concept van het golfterrein.
 - De inplanting van zones die aan overstromingsrisico's gevoelig zijn (dit zijn voornamelijk de gebouwen) kunnen op een voldoende hoog niveau worden voorzien (minstens boven 3 m TAW), zodat de overstromingsrisico's zeer klein zijn.
- Een tweede belangrijke focus bij een watertoets ligt op de piekafwatering vanwege verharde oppervlakken zoals gebouwen en verhardingen. In deze watertoets zijn duidelijke argumenten uitgewerkt en gestaafd om aan te tonen dat dit geen probleem vormt:
 - de verharde oppervlakte is beperkt t.o.v. de totale projectoppervlakte;
 - er is geen gebrek aan plaats voor het uitwerken van bronmaatregelen om de piekafvoer vanwege verharde oppervlakken af te vlakken;

- de verdere afwatering van het water afstromend van de verharde oppervlakte kan geïntegreerd worden binnen het projectgebied in de waterrijke zones.
- Een verdere meerwaarde kan worden gerealiseerd door het realiseren van extra buffervolume t.o.v. de huidige situatie:
 - zorgen voor goede verbindingscorridors tussen de Isabellavaart en de waterrijke zones in het projectgebied;
 - de verbreding van de Isabellavaart;
 - natuur-technische invulling van de waterafvoerwegen en waterrijke zones.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Overlegmomenten:

- 18/09/2015 – startoverleg gemeente, Oostkustpolder, Ruimte Vlaanderen en bekkensecretariaat Brugse Polders
- 13/10/2015 – bespreking GTO brugse Polders – Gebiedsgericht en Thematisch Overleg
- 30/10/2015 – bespreking bekkenraad Brugse Polders
- 27/10/2015 – bespreking bekkenbureau Brugse Polders
- 12/11/2015 – voorstel van startbeslissing goedgekeurd door de algemene bekkenvergadering Brugse Polders als beleidsondersteunend document.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied.

Het WUG waarvan een deel effectief overstroombaar is met grote kans ligt geschrinkt op 2 parallel lopende planningsinitiatieven.

- 1) Het westelijk deel van het signaalgebied situeert zich binnen het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan 2de golf en stadsrandbos Knokke-Heist.
 - a. Dit planproces is te ver gevorderd om hier een nieuw ontwikkelingsperspectief te lanceren. Een nieuw planinitiatief is bovendien niet nodig/wenselijk omwille van het feit dat het aspect overstromingen in dit GRUP grondig onderzocht werd in zowel een aparte watertoetsstudie uitgevoerd in 2005 alsook in het recentelijk goedgekeurd plan-MER.
 - b. In het concept van het tweede golfterrein van Knokke dat is uitgewerkt, wordt de waterhuishouding uitgebouwd op basis van drie elementen:
 - integratie van het bestaande watersysteem in het ontwerp, inclusief het behoud van de nodige buffering voor hoogwaterbeheer;
 - optimaal peilbeheer en grondwaterbeheer;
 - creëren van meerwaarde voor het bestaande watersysteem met o.a. bijkomende waterpartijen.
 - c. Voor het deel van het signaalgebied gelegen binnen het gewestelijk RUP 2de golf geldt het principe dat de overstroombare zone niet wordt opgehoogd of bebouwd.
- 2) Het oostelijk deel van het signaalgebied situeert zich binnen Voorontwerp Provinciaal RUP – Afbakening Kleinstedelijk Gebied Knokke-Heist. Dit gebied zal planologisch verder verfijnd worden in een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. De (hieronder opgesomde) randvoorwaarden worden meegenomen binnen de lopende planprocedure van het PRUP.

Randvoorwaarden voor beide RUP's

Voor beide RUP's geldt dat de overstroombare zones niet opgehoogd of bebouwd worden. Dit ter behoud van het bergingsvolume voor overstromingen. Eventuele noodzakelijke beperkte ophogingen/constructies dienen binnen het plangebied van elk RUP gecompenseerd. Dergelijke beperkte verplaatsing van overstromingsgebieden is hier te verantwoorden omwille van het kunstmatige karakter van de plaatselijke zeer beperkte depressie (kleiontginning) en de ligging in een vlakke polder (geen natuurlijke valleiwering waarbij het principe van communicerende vaten van toepassing is).

B: maatregelen met behoud van bestemming

- n.v.t.

A: watertoets

- n.v.t.

Instrument:

De hierboven opgesomde randvoorwaarden worden opgenomen in de lopende RUP's.

Initiatiefnemer:

Westelijk deel: gemeente voor wat betreft uitvoering van het GRUP (in het kader van vergunningsverlening golf, hierbij kan de buffering bekeken worden op niveau van de volledige golf)

Oostelijk deel: Provincie voor wat betreft planprocedure van het PRUP (+ gemeente voor het gemeentelijk RUP dat die zone verfijnt).

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

De zone met grote kans op overstromingen bestrijkt quasi een vierde van het signaalgebied. Een deel van dit signaalgebied situeert zich binnen het gewestelijk RUP 2de golf. Het ander deel van het WUG wordt omgezet in effectief woongebied via het lopend PRUP Afbakening Kleinstedelijk Gebied Knokke-Heist. Binnen de lopende planprocedures van het GRUP en PRUP wordt rekening gehouden met het overstromingsgebied. In principe wordt deze zone niet opgehoogd of bebouwd, ter behoud van het bergingsvolume voor overstromingen. Eventuele noodzakelijke beperkte ophogingen/constructies dienen binnen de plangebieden van beide RUP's gecompenseerd. Dergelijke beperkte verplaatsing van overstromingsgebieden is hier te verantwoorden omwille van het kunstmatige karakter van de plaatselijke zeer beperkte depressie (kleiontginning) en de ligging in een vlakke polder (geen natuurlijke valleiwering).

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.